

ПРОМИСЛИ НА ГУБИНЬСЬКОМУ ГОРОДИЩІ ЗА АРХЕОЛОГІЧНИМИ ОЗНАКАМИ

Автор, на основі археологічних даних, з'ясує допоміжну роль промислів у сільському господарстві населення Губинського літописного городища. Вказане городище розташоване у сучасному с. Губин Старокостянтинівського району Хмельницької області. Його складовими є чотири площадки, які в літературі названі Південний, Північний, Південно-Західний та Південно-Східний майданчики. Чисельні стаціонарні роботи на території літописного Губина проводилися археологічною експедицією Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка протягом 1997-2015 розкопкових сезонів, не припиняються і сьогодні. Польові роботи до 2005 року здійснювалися під орудою І.С. Винокура, далі і зараз вони проводяться під керівництвом професора В.І. Якубовського. Автор, також був безпосереднім учасником розкопок з 2007 року як студент, а з 2010 р. як старший лаборант археологічної лабораторії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

У процесі розкопок городища отримано велику колекцію матеріалів, яка утримує знахідки керамічних виробів XII-XIII ст., знаряддя праці із металів, зброю далекого і близького бою, сільськогосподарські знаряддя праці, прикраси, що належали сім'ям феодалів тощо. Речові комплекси передано у фонди Старокостянтинівського краєзнавчого музею Хмельницької області.

У статті також, аналізуються знаряддя праці, які використовувалися жителями Губина в мисливстві, рибальстві, бджільництві та в переробці зернових культур.

На основі цих знарядь з'ясовано, що промисли у житті населення губинців займали другорядну роль. Основним і найголовнішим промислом була переробка зерна на муку та борошно за допомогою жорнових каменів, які виявлені на городищі як цілим так і уламками. Факти полювання та рибальства підтверджується знахідками залізних та кістяних стріл, списів, рибальськими гачками, грузилами, виробами з кістки та остеологічним матеріалом. Промисел бджільництва в літописному Губині, як і в інших давньоруських містах, представлений поки що найменшою кількістю археологічних знахідок. Проте, знайдені дереволазні шипи дають підстави припускати, що жителі вказаного міста займалися бджільництвом.

Крім того, на нашу думку, промисли могли додатково забезпечувати населення, особливо збіднілу його частину, в продовольстві, а хутро і мед використовувалися, як засіб сплати данини. Мисливство та рибальство могло давати не тільки додаткову м'ясну їжу та шкіру, але й могло бути улюбленою розвагою Губинських князів.

Ключові слова: Губин, промисли, мисливство, рибальство, бджільництво.

Промисли у соціально-економічному значенні дослідники визначають як допоміжне господарське добуваюче заняття. Це, зокрема, сільськогосподарські промисли, збиральництво, мисливство, рибальство, бджільництво [11, с.17; 6, с.126-171].

Мета повідомлення: на основі археологічних знахідок з'ясувати допоміжну роль промислів у сільському господарстві жителів Губинського городища.

Сільськогосподарські промисли. Необхідно важливим промислом сільського господарства є переробка продуктів рослинництва для їх подальшого зберігання чи вживання. Інформація про розмелювання зерна на крупи та борошно згадується в писемних джерелах та відображається у Правді Руській [8, с.406].

Під час розкопок міст Болохівської землі XII-XIII ст., наприклад у матеріалах досліджень Згарського городища (м. Божськ), виявлено значні запаси спаленої пшениці, проса та ячменю [22, с.22, рис.6]. Подібну картину проявили розкопки на Райковецькому городищі [3, табл.ІІ, ІІІ.], та на історичному укріпленому центрі м. Колодяжин [21, с.96].

У процесі обробки зернових культур, перший етап передбачав піхання зерен проса, ячменю, вівса за допомогою ступ. Обдирання плівок, що вкривають зерна ячменю та проса, було необхідною операцією перед вживанням цих злакових в їжу [6, с.127]. На Губинському городищі, як і загалом у Болохівській землі, залишків дерев'яних ступ не збереглося, але цей процес у житті середньовічних губинців мав місце, про що вказує знахідки ротаційних кам'яних жорен. Вони представлені п'ятьма зразками з північної укріпленої площадки та двома цілими і чотирма уламки з південно-західного міні-укріплення та одним уламком з південного майдану.

Згідно з лабораторними даними, жорнові камені виготовлено з пісковика та комбінованої суміші вапна, кварцу і подрібненого каміння, змішаного з глиною, яке після формування випалювали у керамічному горні [5, с.225].

Розміри жорнових каменів різні: діаметром від 34 до 48 см. Товщина по зовнішньому контуру – від 4 до 10 см., діаметр малого отвору – від 3,5 до 8,5 см.

Уцілілі жорнові камені, знайдені на Губинському городищі, проявили чітко виражену стабільну модель, яка мала поширення у ремісничій практиці каменярів Губинського мікрорегіону. Зокрема положення цілих жорен із розкопок південно-західного майдану [15; 16], які лежали одне на одному (верхній і нижній постави), дозволив реконструювати млинову споруду. Враховуючи вагу обох жорнових каменів, то вони демонструють собою традиційний жорновий постав вагою приблизно до 50 кг [10, с.421]. В центральні частини цих жорен вмонтовували заізне веретено, вершина якого впиралася в залізу чи дерев'яну порхлицю верхнього каменя-бігуна. Вісь – веретено, впираючись у порхлицю верхнього каменя, утримувало його у припіднятому стані над нижнім жорном, і, таким чином, дозволяло йому легко крутитись над нижнім каменем, переробляючи значні обсяги зерна на муку чи крупи [7, с.47-107; 20, с.34-40; 13, с.10].

Верхній жорновий камінь такого ручного млина накладався на веретено таким чином, що опирався на нього тільки в одній точці. Завдяки цьому тертя було зведено до мінімуму, в результаті

чого – важкий верхній камінь легко і плавно обертався над нижнім поставом, так ніби між ними був невеликий зазор.

Вказані жорнові камені, на нашу думку, встановлені були в дерев'яний каркас, закріплений на чотирьох ніжках і який міг кріпитися до стіни. Подібна конструкція таких млинів мала значне поширення у господарствах жителів України не тільки у пізньому середньовіччі, але й дожила до сьогодні. Так, аналогічні млинові споруди на Поділлі є, наприклад, зараз у с. Кудринцях (господарство Буркадської Зіновії – Левонтини Захарівни), в с. Дністровому (господарство Михайлів Івана Михайловича) та інших селах Борщівського району Тернопільської області [13, с.11].

Збиральництво є одним з найдавніших занять людини, відіграючи значну роль у давньоруський час [6, с.136]. Мова йде про збирання плодів дикоростучих рослин: ягід малини, ожини, чорниці, грибів тощо. Ці дари природи заготовлялися найпоширенішим способом, якого було просте висушування. Очевидно, такого способу заготовок дотримувалось і населення літописного Губина, яке заготовляло та висушувало на зиму значний споживчий кошук дарів природи.

Мисливство. У Губинському мікрорегіоні, з огляду на знайдений остеологічний матеріал, водилися олені, дикі кози, кабани, лисиці, зайці, птахи та інша звірина й дичина [2, с.88; 14, с.62]. Полювання на них мало промисловий другорядний характер: м'ясо диких тварин могло забезпечувати населення додатковим продуктом харчування [4, с.107].

Найпоширенішою зброєю мисливства губинців був лук з стрілами. Його наявність на Губинському городищі засвідчують знахідки стріл з кістяними і металевими наконечниками, які ефективно використовуватися для полювання [6, с.148]. Дослідник Губинського городища, професор В. Якубовський, в спеціальній статті про зброю населення Болохівської землі, виділяє з Губина п'ять кістяних наконечників стріл, чотири з яких виявлено на дитинці літописного Губина, а один на території південного майдану [23, с.264].

Виявлені кістяні наконечники стріл відображають втульчастий тип. Один із них віддзеркалює трикутну форму з конусовидною втулкою довжиною 2,7 см і діаметром – 0,83 см (*рис. 1.9*). Другий наконечник довжиною 5,8 см проявив конусовидну форму, діаметром – 0,6 см (*рис. 1.10*). [1, с.44]. Третій та четвертий виробили аналогічні другому. Їх довжина 3 та 4,5 см, діаметр втулки – 0,5 та 0,8 см. Аналогічної форми вістря стріл походять із літописного Дорогобужа [9, рис.78, 1-3].

Окрім лука, мисливці Губина застосовували також іншу зброю та засоби лову: сокири, списи, сітки, тощо. Підтвердженням цьому є 2 зразки списів (*рис. 1.7-8*), знайдені у час розкопок Губинського городища. Так, довжина одного із них 11,5 см, довжина вістря – 8 см, найбільша ширина його – 3 см. Означений наконечник належить до типу, якого властиві видовжено-плоске чотиригранне лезо з довгою лійчастою втулкою. Другий наконечник належить до типу з видовженим шилоподібним вістрям. У перерізі він округлої

форми з лійчастою втулкою. Його загальна довжина 21,5 см, довжина вістря 11 см, діаметр втулки 3,5 см. [1, с.43]

Про мисливський промисел населення на Губинському городищі свідчать також знайдені у час досліджень кістки диких тварин. Це – кістки оленя, диких кіз та кабана, кістки орла та ін. З них кістки диких кабанів і кіз зустрічаються найбільше. У виявленому кістковому матеріалі кістки вказаних тварин складають 4-5% [16, с.62].

Про наявність мисливства підтверджують і кістяні заготовки для виробів, знайдені на Губинському городищі. Низку заготовок складають, наприклад, два шматки рогу оленя, дві заготовки рукояток ножів та заготівка підсвічника, якого виготовлено з рогу оленя [17]. З кісток тварин зроблено також знайдені шахматні фігури, кістяні прясла, гудзики та вухочистка [1, с.44].

Наявність промислу *рибальства у житті* населення Губинського городища підтверджується археологічними знахідками гачків, керамічних та кам'яних грузил. Так, на площі північного укріпленого сектору пам'ятки у 1997-2006 роках знайдено п'ять гачків, один на південно-західному та три зразки на південному майданах. Окремі з них досить великі. Наприклад, один з гачків виготовлено із прямокутного в перерізі стержня. Його довжина 3,7 см, товщина 0,4 см. Кінці гачків закінчуються зубом-борідкою. [1, с.44]. Великий рибальський гачок знайдений також і на території південно-західного укріплення у 2009 р. Він вигнутий з прямокутного стержня перетином 0,4 см; висота цівки 5,5 см, завширшки 2,6 см [18]. Дані гачки могли використовуватись для вилову великої риби (сома, щуки, коропа, судака тощо). Інші гачки, дещо менших розмірів. Такі гачки походять з південного майдану городища [24, с.76]. Розміри їх 1,7-1,8 см заввишки, 0,5-0,6 см завширшки. Можливо, вони були призначені для вилову карася, плотви тощо [6, с.155].

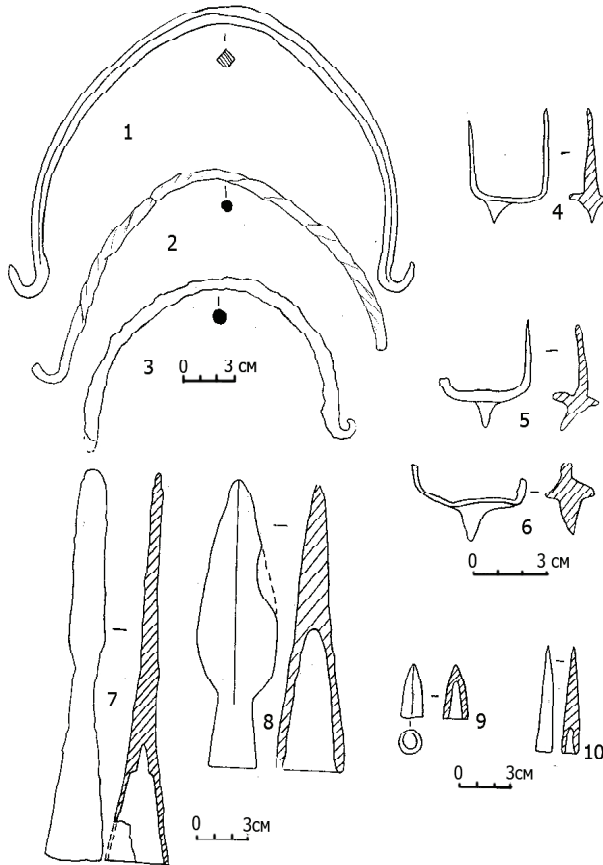
На заняття рибальством вказують також знахідки 2 керамічних грузил. Формальні розміри одного із них такі: діаметр – 5,5 см, товщина – 4 см, діаметр отвору – 1,8 см. Поверхня виробу пролощена [1, с.44]. Інший фрагмент грузила проявив діаметр – 4 см, товщиною 3 см, діаметр внутрішнього отвору – 1,3 см. Крім керамічних, знайдено ще два фрагменти кам'яних грузил. Їх розміри наступні: довжина 5-5,5 см, товщина 3-3,2 см, діаметр внутрішнього отвору 1-1,5 см [19].

З розкопок південної укріпленої частини Губинського городища у 2012-2014 рр. отримано і кістки риб. Дослідження, які здійснював доцент кафедри морфології, фізіології та патології Подільського агротехнічного університету Ю.Т. Андрієшин, показують 1% кісток риб у таблиці кісток на городищі [14, с.63].

Бджільництво являло собою збирання меду диких бджіл з дупел дерев або штучно виготовлених з дерева вуликів [12, с.13-34]. Свідченням про цей промисел губинського населення є три знахідки залізних деревозалізних шипів з території північного укріпленого майдану, один з яких цілий і два фрагменти (*рис. 1.4-6*). Їх розміри: висота скоб 4,3-4,7 см, ширина 5,3-6,8 см, товщина – 0,3 см, висота шипів – 1,3-1,8 см [1, с.44]. За класифікацією, розробленою

В.А. Мальмом, наявні шипи належать до 3-ої групи, де скоба має вигляд овальної пластинки, яка переходить у вузькі зігнуті кінці. Вістря шипів знаходиться посередині. На думку дослідників, знайдені шипи кріпилися до взуття ремнями [4, с.134].

Мед виймали за допомогою спеціальних знарядь, так званих медорізок, яких на Губинському городищі поки ще не виявлено. Але наявність медорізок із інших давньоруських пам'яток показує, що вони дуже схожі до сучасних бджільничих ножів. Мед збирали в дерев'яні відра, які прив'язували до пояса пасічника. Зібраний мед зберігали в дерев'яних відрах, горщиках, бочках [4, с.136]. На Губинському городищі дерев'яних відер та бочок також не знайдено, однак виявлено близько 20 знахідок залізних обручів і ручок від дерев'яних відер (рис. 1.1-3) [1, рис.90.1-4].

Рис. 1. Знахідки з північної площадки (за І.С. Винокуром, О.І. Журком, В.П. Мегеем, В.І. Якубовським):

1-3 – металеві дужки від дерев'яних відер; 4-6 – деревозазні шипи;
7, 8 – наконечники списів; 9, 10 – кістяні наконечники стріл

Отже, комплекс розглянутих нами джерел, пов'язаний із розкопками на площі городища літописного Губина, дає підстави зробити констатувати, що 1) запропоновані джерела показують, що промисли у житті населення в економічній діяльності жителів Губина займали другорядну роль; 2) найважливішим промислом є переробка зерна на крупи та борошно за допомогою жорнових каменів, які виявлені на північному, південному та південно-західному укріплених площадках Губинського городища; 3) промисли мисливства та рибальства на Губинському городищі підтверджуються значною кількістю знахідок стріл, списів, рибальськими гачками, грузилами та остеологічним матеріалом; 4) розвиток бджільництва, представлений поки що найменшою кількістю археологічних знахідок, вказує проте, на певний попит цього продукту у споживчому кошику губинського населення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Винокур І.С. Літописний Губин XII-XIII ст. Болохівська земля : за матеріалами археол. дослідж. 1997-2003 рр. : до 800-річчя Губина / І.С. Винокур, О.І. Журко В.П. Мегей, В.І. Якубовський. – Київ, Кам'янець-Подільський, Хмельницький, Старокостянтинів, 2004. – 208 с.
2. Геренчук К.І. Природа Хмельницької області / К.І. Геренчук. – К. : Вища школа, 1980. – 152 с.
3. Гончаров В.К. Райковецкое городище / В.К. Гончаров. – К. : АН УССР, 1950. – 219 с.
4. Мальм В.А. Промыслы древнерусской деревни : очерки по истории русской деревни X-XIII вв. / В.А. Мальм // Труды государственного исторического музея. – М. : Госкультпросветиздат, 1956. – Вып. 32. – С. 106-138.
5. Мезенцева Г.Г. Новые данные об изготовлении древнерусских жерновов / Г.Г. Мезенцева // Советская Археология. – 1963. – № 4. – С. 224-227.
6. Петраускас А.В. Ремесла та промисли сільського населення Середнього Подніпров'я в IX-XIII ст. / А.В. Петраускас ; НАН України, Інститут археології ; відп. ред. О.П. Моця. – К. : КНТ, 2006. – 200 с.
7. Понамарев Н.А. История техники мукомольного и крупяного производства / Н.А. Понамарев. – М., 1955. – Ч. I. – 132 с.
8. Правда русская / под ред. Б.Д. Грекова ; Ин-т истории Акад. наук СССР. – М.; Л. : Изд-во Акад. наук СССР, 1947. – Т. 2: комментарии / сост. Б.В. Александров [и др.]. – 862 с.
9. Прищепка Б.А. Літописний Дорогобуж в період Київської Русі. До історії населення Західної Волині в X-XIII ст. / Б.А. Прищепка, Ю.М. Нікольченко. – Рівне : Знання, 1996. – 245 с.
10. Рыбаков Б.А. Ремесло Древней Руси / Б.А. Рыбаков. – М. : Изд-во АН СССР, 1948. – 792 с.
11. Сванидзе А.А. Деревенские ремесла в средневековой Европе / А.А. Сванидзе. – М. : Наука, 1985. – 176 с.
12. Сержпутовский А.К. Бортничество в Белоруссии / А.К. Сержпутовский // Материалы по этнографии России. – Т. II. – С. 13-34.
13. Тимків С.А. До питання про жорнові камені з розкопок Губинського городища у 2009 році, для реконструкції давньоруських ручних млинів / С.А. Тимків // Наукові праці студентів історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип.7. – С. 6-13.

14. Тимків С.А. Osteологічний матеріал із розкопок Болохівських міст / С.А. Тимків // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. – Вип.12 : у 3-х томах. – Т. 1. – С. 62-63.
15. Фонд СРІКМ¹. – К.н. 5663; А.20.
16. Фонд СРІКМ. – К.н. 5664; А.21.
17. Фонд СРІКМ. – К.н. 5914; А.59.
18. Фонд СРІКМ. – К.н. 5931; А.76.
19. Фонд СРІКМ. – К.н. 6256; А.260.
20. Хавлюк П.І. До питання про виготовлення жорен в Древній Русі / П.І. Хавлюк // Археологія. – 1973. – № 9. – С. 34-40.
21. Юра Р.О. Древній Колодяжін / Р.О. Юра // Археологічні пам'ятки УРСР. – К. : Наукова думка, 1962. – Т. XII. – 104 с.
22. Якубовський В.І. Скарби Болохівської Землі / В.І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський : Медобори, 2003. – 159 с.
23. Якубовський В.І. Давньоруські наконечники стріл із розкопок поселень Болохівської землі / В.І. Якубовський // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / редкол.: В.С. Степанков (відп. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. – Вип. 6: На пошану професора А.Г. Філінюка. – С. 259-266.
24. 3 історії розкопок південного укріплення Губинського городища у 2012 р / В.І. Якубовський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. – Вип.12 : у 3-х т. – Т. 1. – С. 74-76.

С. А. Тымкив

Промыслы на Губинском городище по археологическим признакам

Автор, на основе археологических данных, выяснит вспомогательную роль промыслов в сельском хозяйстве населения летописного Губина. Указанное городище расположено в современном с. Губин Староконстантиновского района Хмельницкой области. Его составляющими являются четыре площадки, которые в литературе называются Южный, Северный, Юго-Западный и Юго-Восточный площадки. Обширные стационарные работы на территории Губинского городища, проводимые археологической экспедицией Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко на протяжении 1997-2015 сезонов раскопок, не прекращаются и сегодня. Полевые работы до 2005 года осуществлялись под руководством И. С. Винокура, дальше и сейчас они проводятся под руководством профессора В.И. Якубовского. Автор, также был непосредственным участником раскопок с 2007 года как студент, а с 2010 г. как старший лаборант археологической лаборатории Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко.

В процессе раскопок городища получено большую коллекцию материалов, содержащее находки керамических изделий XII-XIII века, орудия труда из металлов, оружие дальнего и ближнего боя, сельскохозяйственные орудия труда, украшения, принадлежавшие семьям феодалов и тому подобное. Вещественные комплексы

¹ СРІКМ – Фонди Старокостянтинівського районного історико-краєзнавчого музею.

передано в фонди Староконстантиновського краєведческого музея Хмельницької області.

Анализируются орудия труда, которые использовались жителями Губина в охоте, рыболовстве, пчеловодстве и в переработке зерновых культур.

На основе этих орудий установлено, что промыслы в жизни населения губинцев играли второстепенную роль. Основным и самым главным промыслом была переработка зерна на муку и крупу с помощью жерновых камней, обнаруженные на городище, как цельные, так и обломками. Факты охоты и рыболовства подтверждаются находками железных и костяных стрел, копий, рыболовными крючками, грузилами, изделиями из кости и остеологического материала. Промысел пчеловодства в летописном Губине, как и в других древнерусских городах, представленный пока наименьшим количеством археологических находок. Однако, найденные деревянные шипы дают основания предполагать, что жители указанного города занимались пчеловодством.

Кроме того, по нашему мнению, промыслы могли дополнительно обеспечивать население, особенно обедневшую его часть, в довольствии, а мех и мед использовались как средство уплаты дани. Охота и рыболовство могло давать не только дополнительную мясную пищу и кожу, но и могло быть любимым развлечением Губинских князей.

Ключевые слова: Губин, промыслы, охота, рыболовство, пчеловодство.

S. Tymkiw

Crafts on the Gubin settlement according to the archaeological features

The author in his report, based on the archaeological data, will find out a supporting role of the crafts in agriculture of the chronicle Gubin. The above-stated settlement is located in the present-day village Gubin Starokonstantynovsky district of Khmelnytsky region. Its components are four sites, which in the literature are called the Southern, Northern, South-West and South-East area. Numeral stationary works in the chronicle Gubin were conducted by archaeological expedition of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University during the 1997-2014 excavation seasons, do not stop today. Field works were carried out under the direction of I.S. Vinokurov up to 2005, then and now they are conducted under the supervision of Professor V.I. Jakubowski. The author has also been directly involved in the excavation in 2007 as a student, and since 2010 as a senior assistant of archaeological laboratory of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University.

During the excavation of the settlement there were received a large collection of materials that keeps the pottery finds of XII-XIII century, tools from the metal, weapons of distant and close combat, agricultural implements, jewellery that belonged to the families of feudal lords etc. Material complexes were transferred to the funds of Starokostiantyniv local museum of Khmelnytsky region.

Here are analyzed tools, which were used by residents of Gubin in hunting, fishing, beekeeping and processing of crops.

It was revealed based on these tools that trade in the life of the Gubin population played a secondary role. The main and most important craft was grain processing into meal and flour using burrstones that are found on the settlement both broken and debris. The facts of hunting

and fishing are confirmed by findings of iron and bone arrows, spears, fishing hooks, sinkers, products from bone and osteological material. The craft of beekeeping in the chronicle Gubin, as in other ancient cities still to be represented with the lowest number of archaeological finds. However, the wood creeper spikes which were found give the reason to believe that the people of pointed town were involved in beekeeping.

Moreover, in our mind, the crafts could additionally provide the inhabitants, especially impoverished part of it with foodstuffs, but fur and honey were used as a means of paying tribute. Hunting and fishing could provide not only additional meat food and hide, but also could be a favourite pastime of Gubin princes.

Key words: Gubin, crafts, hunting, fishing, beekeeping.

Отримано: 19.11.2015

УДК 913(477)В.Геринович

С. В. Трубчанінов

ПРАЦІ ВОЛОДИМИРА ГЕРИНОВИЧА В ГАЛУЗІ ІСТОРИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Відомий український географ Володимир Геринович (1883-1949) зробив значний внесок у вітчизняну науку, розвиток географії, історичного та географічного краєзнавства, національної освіти. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. вийшло чимало робіт українських дослідників, у яких розповідається про його наукову, громадську та освітянську діяльність, працю на посадах професора, ректора Кам'янець-Подільського інституту народної освіти тощо (роботи О. Завальнюка, О. Вісьтак, О. Гериновича, Б. Заставецького, М. Костриці, М. Петрова, В. Прокопчука, В. Савчука, П. Тронька, А. Філінюка, О. Шабля, П. Штойка та ін.). 2008 року, до 125-річчя з дня народження Володимира Гериновича за редакцією О. Шабля вийшла книга «Професор Володимир Геринович». У цьому виданні не лише здійснено спробу аналізу творчого доробку вченого, відзначено його внесок у розвиток антропогеографії, географічного українознавства та краєзнавства, але також вперше опубліковано рукописи В. Гериновича «Економічна роль Чорного моря і її значення для політичної кон'юнктури Сходу Європи в 2 пол. ХVІІІ ст.» і «Дністер як торговельний шлях від кінця ХVІІІ ст. до імперіалістичної війни (Матеріали до географії дністровського сточища)». З ініціативи В. Острового вийшли друком деякі неопубліковані праці В. Гериновича. Нам також вдалося виявити невідомі неопубліковані праці В. Гериновича періоду 1916-1920 рр.

Постаті В. Гериновича присвячене спеціальне дисертаційне дослідження В. Острового «Професор В.О. Геринович у науково-педагогічному та громадському житті України (перша половина ХХ ст.)». Незважаючи на доволі значний історіографічний доробок, окремі сторінки творчої біографії вченого ще потребують подальшого наукового дослідження. Зокрема, дослідники спеціально не приділяли уваги науковій діяльності В. Гериновича в сфері історичної географії.

Якщо перші друковані праці В. Гериновича, які датуються 1906-1907 рр., мали науково-популярний характер і переважно стосувалися проблем фізичної географії, то перші кроки у науковій діяльності були зроблені саме в царині історичної географії. У 1907 р.